Boscos a l'interior de Mallorca. Natura i cultura

Autor:
Gabriel Vicens Mir

Any: **2025**

Editorial:
Edicions Documenta Balear

La divulgació de la flora de Mallorca ha estat una font constant de motivació per a l'inquer Gabriel Vicens Mir (Inca 1961), biòleg de formació, professor de secundària i d'universitat, i amb una llarga trajectòria política. De fet, *Boscos a l'interior de Mallorca. Natura i cultura* no és el primer llibre de Vicens sobre aquesta temàtica. Dues publicacions anteriors, elaborades amb Bartomeu Bonet Oliver i publicades amb més de vint anys de diferència, descrivien la flora de l'emblemàtica serra de Tramuntana i foren pensades com a guies didàctiques i divulgatives. En aquesta tercera obra, en canvi, Vicens vol reivindicar el paisatge i la vegetació de l'interior de l'illa, concretament els de la comarca del Pla de Mallorca.

Les primeres pàgines ens situen en aquest territori descrivint-ne els nuclis de població i les superfícies forestals de cadascun, alhora que ens fan palesa la manca d'interès que ha despertat al llarg dels segles la vegetació forestal d'aquesta zona, com mostren els pocs estudis naturalístics previs de què es disposa. L'autor ho atribueix, en part, al caràcter predominantment agrari, dedicat principalment a la producció cerealística, que fa que els espais forestals siguin fragmentaris i delimitats per zones de conreu. Aquests estan formats per boscos, principalment de pins i alzines, garrigues i matolls, que havien estat aprofitats tradicionalment i que Vicens descriu municipi per municipi esmentant-ne el nivell de protecció amb tot detall.

El gruix principal del llibre, Vicens el dedica a les espècies d'aquestes comunitats vegetals. Les agrupa en capítols de noms suggeridors que conviden a llegir-los: «Vitalitat i color a la garriga» per a les cistàcies o «Flors arran de terra» per al safrà baleàric (*Crocus cambessedesii*), per exemple. Cada planta és descrita detalladament, amb un llenguatge planer i rigorós, destacant-ne tant els trets morfològics que la caracteritzen com també el seu cicle vital o el seu hàbitat. Les explicacions van acompanyades d'una imatge per a identificar la planta. Fa especial èmfasi en l'etimologia dels noms científics, la qual cosa li dona peu a explicar-ne certes peculiaritats que fan més entenedora la lectura i ajuden a la memorització d'aquests mots. Al mateix temps, recull i reivindica els noms populars com a testimonis de l'ús que tenien les diferents espècies, una riquesa cultural que corre el perill de desaparèixer. Precisament per aquest motiu, una part important del text és una recopilació dels usos, de les seves aplicacions tant en la medicina popular per les seves propietats curatives, com per a la diversitat d'altres aprofitaments que se'n feia. Acompanyen les descripcions, fragments de gloses, poemes, llegendes, refranys o cançons, que acaben d'arrodonir-les. El conjunt de tots els aspectes tractats proporciona una fitxa molt completa de cadascuna de les espècies, que, de ben segur, ajudarà el públic a conèixer i valorar la flora de la zona.

Gabriel Vicens, en aquest llibre, pretén fer arribar al lector una reflexió sobre la necessitat de protecció i recuperació no només dels boscos de l'interior de Mallorca —una zona sistemàticament eclipsada per d'altres més emblemàtiques, com la serra de Tramuntana—, sinó també del coneixement relacionat amb les plantes que hi habiten i de la cultura associada. A la vegada, ens transmet la seva preocupació per la conservació d'aquesta part del territori, que pateix una pressió urbanística considerable.

Anna M. Oliva Casas. Llicenciada i doctora en ciències (biològiques), amb especialització en neurociències, per la Universitat Autònoma de Barcelona. La seva principal afició ha estat, des de sempre, tot el que es relaciona amb la natura, sobretot en els camps de la botànica i l'etnobotànica.

Responsabilitat i precaució amb les plantes

CC BY NC ND